

U S N E S E N Í

Zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, složený z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Romana Fialy, Mgr. Víta Bičáka, JUDr. Pavla Simona, JUDr. Tomáše Rychlého a Mgr. Ing. Radovana Havelce rozhodl o návrhu **Krajského úřadu kraje Vysočina**, se sídlem Žižkova 57, Jihlava, na rozhodnutí kompetenčního sporu mezi ním a **Okresním soudem v Jihlavě**, a dalších účastníků sporu vedeného u Okresního soudu v Jihlavě pod sp. zn. 106 C 4/2018, o zaplacení 26.558 Kč s příslušenstvím: žalobkyně **VODÁRENSKÁ AKCIOVÁ SPOLEČNOST, a.s.**, IČ 49455842, se sídlem Soběšická 820/156, Brno, zastoupené Mgr. Markem Vojákem, advokátem se sídlem Na Florenci 2116/15, Praha 1, a žalovaného **městyse Luka nad Jihlavou**, se sídlem 1. máje 76, Luka nad Jihlavou, zastoupeného JUDr. Boženou Zmátlovou, advokátkou se sídlem Dvořákova 1927/5, Jihlava,

t a k t o :

- I. **Příslušný** vydat rozhodnutí ve věci vedené u Okresního soudu v Jihlavě pod sp. zn. 106 C 4/2018, o zaplacení 26.558 Kč s příslušenstvím, **je soud** v občanském soudním řízení.
- II. Usnesení Okresního soudu v Jihlavě ze dne 4. 9. 2019, čj. 106 C 4/2018 - 131, a usnesení Krajského soudu v Brně – pobočka v Jihlavě ze dne 4. 11. 2020, čj. 72 Co 407/2019 - 159, **se zrušují**.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Návrhem doručeným dne 18. 2. 2021 zvláštnímu senátu zřízenému podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů (dále jen „zákon č. 131/2002 Sb.“) se Krajský úřad kraje Vysočina (dále jen „krajský úřad“ nebo „navrhovatel“) domáhal, aby zvláštní senát rozhodl spor o pravomoc podle § 1 odst. 1 písm. a) zákona č. 131/2002 Sb. Spor vznikl podle názoru navrhovatele mezi ním a Okresním soudem v Jihlavě (dále jen „okresní soud“) ve věci vedené u okresního soudu pod sp. zn. 106 C 4/2018.

[2] Z návrhu na zahájení kompetenčního sporu a ze spisu okresního soudu sp. zn. 106 C 4/2018 vyplynulo následující.

[3] VODÁRENSKÁ AKCIOVÁ SPOLEČNOST, a.s. (dále jen „žalobkyně“) podala u okresního soudu žalobu, v níž se po městysu Luka nad Jihlavou (dále jen „žalovaný“) domáhala zaplacení částky 26 558 Kč s příslušenstvím. Žalobkyně v žalobě uvedla, že je provozovatelem vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu ve smyslu § 2 odst. 5 zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 274/2001 Sb.“), přičemž na území žalovaného provozuje kanalizační stoky a čistírnu odpadních vod včetně čistírny odpadních vod č. 5 v Lukách nad Jihlavou, a to na základě povolení k provozování vydaného rozhodnutím krajského úřadu. Žalobkyně dále uvedla, že při pravidelné kontrole provozované kanalizace zjistila, že shora označená čistírna odpadních vod je nefunkční, a oznámila toto zjištění žalovanému s žádostí o poskytnutí potřebné součinnosti s tím, že náklady na odstranění poruchy budou žalovanému jako vlastníkovu po provedení oprav fakturovány. Dne 24. 8. 2017 žalobkyně poruchu odstranila a posléze vystavila žalovanému fakturu na zaplacení částku 21.022 Kč, přičemž obdobná situace se opakovala v říjnu 2017 – v tomto případě žalobkyně vystavila žalovanému za opravu čerpací stanice fakturu ve výši 5.536 Kč. Žalovaný požadované částky neuhradil.

[4] Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě vysvětlil širší souvislosti vztahů mezi ním a žalobkyní a uvedl, že žalobkyně v rozhodné době nebyla a nedále není provozovatelem předmětného vodohospodářského majetku a že si žádné plnění od žalobkyně neobjednal, a proto pokud žalobkyně opravy provedla, jednala svévolně a bez právního důvodu.

[5] Okresní soud vydal dne 8. 2. 2018 platební rozkaz čj. 106 C 4/2018 - 36, kterým uložil žalovanému, aby do 15 dnů ode dne doručení platebního rozkazu zaplatil žalobkyni částku 26.558 Kč s příslušenstvím, nebo aby podal proti tomuto platebnímu rozkazu odpor. Proti platebnímu rozkazu podal žalovaný včasný odpor a okresní soud pokračoval v řízení o žalobě. Následně okresní soud rozhodl usnesením ze dne 4. 9. 2019, čj. 106 C 4/2018 - 131, kterým řízení zastavil, věc postoupil krajskému úřadu a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Ve svém rozhodnutí odkázal na usnesení zvláštního senátu ze dne 25. 2. 2016, čj. Konf 10/2015-11, s tím, že do množiny veřejnoprávních smluv patří i spory vyplývající ze vztahů, které by veřejnoprávní smlouvou toliko upraveny být mohly, a proto existence veřejnoprávní smlouvy není podmínkou *sine qua non* pro závěr o pravomoci správních orgánů o rozhodování sporů podle § 169 spr. ř. Okresní soud konstatoval, že žalobkyně o sobě tvrdí, že je provozovatelem vodohospodářské infrastruktury ve smyslu § 2 odst. 5 zákona č. 274/2001 Sb., a žalovaný je vlastníkem této infrastruktury, přičemž povaha plnění, jež žalobkyně podle svého tvrzení poskytla, je zjevně veřejnoprávní, a že právě žalobkyní uplatněná skutková tvrzení a žalobní petit jsou podstatné i pro účely posouzení pravomoci k projednání a rozhodnutí věci. Dále okresní soud uvedl, že v daném případě jde o okolnosti, které mohou podléhat smlouvě o provozování vodovodu nebo kanalizace pro veřejnou potřebu podle § 8 odst. 2 zákona č. 274/2001 Sb., a současně že odstranění havarijního stavu (žalovaným zkonsumovanou službu poskytnutou žalobkyní při provozování jeho vodohospodářské infrastruktury), na němž žalobkyně postavila svůj v řízení uplatněný nárok na náhradu s tím souvisejících vynaložených nákladů, odpovídá povinnosti vodohospodářské infrastruktury podle § 9 odst. 9 zákona č. 274/2001 Sb. Okresní soud proto uzavřel, že věc nespadá do pravomoci soudů, řízení zastavil a věc postoupil krajskému úřadu.

pokračování

[6] K odvolání žalobkyně i žalovaného Krajský soud v Brně – pobočka v Jihlavě usnesením ze dne 4. 11. 2020, čj. 72 Co 407/2019 - 159, usnesení okresního soudu potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Krajský soud uvedl, že rozhodující je povaha poskytnutého plnění a to, zda mohlo být poskytováno i na základě některé veřejnoprávní smlouvy ve smyslu příslušných ustanovení spr. ř. Dále konstatoval, že žalovaného lze považovat za svého druhu správní orgán, vystupuje-li v právním vztahu s žalobkyní, když podstatou tohoto vztahu je výkon pečovatelské správy v oblasti veřejného práva představované sférou působnosti zákona č. 274/2001 Sb. Krajský soud rovněž odkázal na usnesení zvláštního senátu ze dne 25. 2. 2016, čj. Konf 10/2015-11 a dovodil, že *„shodně nastala situace, kdy by mohla být mezi územně samosprávným celkem a právnickou osobou soukromého práva uzavřena veřejnoprávní smlouva subordinační (tedy situace, již je možno ošetřit jak smluvně, tak i autoritativním jednostranným jednáním veřejnoprávní entity; zde rozhodnutím ve smyslu § 22 zákona č. 274/2001 Sb. uložením povinnosti provozovat vodohospodářskou infrastrukturu ve veřejném zájmu). Tato uzavřena nebyla, nicméně územně samosprávný celek v pozici správního orgánu (v nyní souzené věci subjekt s povinností zajistit řádný provoz vlastního vodovodu a kanalizace pro veřejnou potřebu – městys Luka nad Jihlavou) plnění potenciálně podřaditelné pod předmět (neuzavřené) veřejnoprávní smlouvy, poskytnuté právnickou osobou čerpal a přes urgency neuhradil.“*. Proto krajský soud uzavřel, že projednání a rozhodnutí sporu o peněžité plnění, jehož podstatou je nárok na náhradu nákladů vzniklých plněním povinnosti podle § 9 odst. 9 zákona č. 274/2001 Sb., jak jej žalobkyně žalobou vyvolala, není v pravomoci soudů v občanském soudním řízení, nýbrž v pravomoci správních orgánů.

[7] Krajský úřad s postupem okresního a krajského soudu nesouhlasil a podal zvláštnímu senátu návrh na rozhodnutí negativního kompetenčního sporu. Navrhovatel se domnívá, že se v posuzované věci jedná o spor o zaplacení dlužné částky vzniklé na základě soukromoprávního jednání žalobkyně a o tomto sporu by měl proto rozhodnout civilní soud v občanském soudním řízení, konkrétně okresní soud. Navrhovatel uvádí, že v obou případech odstranění poruchového stavu čerpací stanice neměla v té chvíli žalobkyně s žalovaným uzavřenou provozní smlouvu předvídanou zákonem č. 274/2001 Sb., nýbrž žalobkyně plnila svou povinnost na základě povolení k provozování vydaného rozhodnutím krajského úřadu, odboru lesního a vodního hospodářství ze dne 26. 4. 2004, čj. KUJI 6421/2004 OLVHZ, KUJIP007JCV1, ve znění rozhodnutí čj. KUJI 4319/2012, sp. zn. OLVHZ 127/2012 BI-2 ze dne 18. 1. 2013 a rozhodnutí čj. KUJI 67965/2013, sp. zn. OLVHZ 1802/2013 Pa-2 ze dne 8. 10. 2013. Proto dovozuje, že by se v případě důvodnosti nároku žalobkyně mohlo jednat o bezdůvodné obohacení na straně žalovaného, přičemž k řešení sporu o vydání bezdůvodného obohacení je příslušný civilní soud.

[8] K aplikaci citovaného usnesení zvláštního senátu ze dne 25. 2. 2016, čj. Konf 10/2015-11 okresním i krajským soudem na projednávanou věc navrhovatel uvádí, že i v případě, že by se jednalo o spor z provozní smlouvy, byl by příslušným k rozhodnutí civilní soud, neboť provozní smlouva ve smyslu § 8 odst. 2 zákona č. 274/2001 Sb. je podle navrhovatele smlouvou soukromoprávní. Provozování vodovodu a kanalizace si totiž zajišťuje jejich vlastník samostatně a v případě, že není schopen provoz zajistit sám, může uzavřít smlouvu ve smyslu § 8 odst. 2 zákona č. 274/2001 Sb., přičemž při uzavírání této smlouvy hraje dle navrhovatele

důležitou roli zásada smluvní volnosti. Navrhovatel odkazuje jak na odbornou literaturu, podle níž se v případě této smlouvy jedná o tzv. nepojmenovanou smlouvu ve smyslu § 1746 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, tak na podporu svého tvrzení uvádí řadu rozhodnutí (např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 9. 2015, sp. zn. 32 Cdo 2713/2013, rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 4. 4. 2013, čj. 3 A 116/2010 - 53, rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 9. 2013, čj. 30 A 113/2012 - 50, a další).

[9] Dále navrhovatel namítá, že skutečnost, že k vykonávání provozních činností podle zákona č. 274/2001 Sb. měla žalobkyně vydané povolení k provozování ve smyslu § 6 cit. zákona, nemůže vést k závěru o povaze provozní smlouvy jako smlouvy veřejnoprávní subordinační ve smyslu § 161 odst. 1 sp. ř., jelikož povolení k provozování a smlouva o provozování vodovodu a kanalizace jsou naprosto odlišnými instituty. Oprávnění provozovat vodovod nebo kanalizaci pro veřejnou potřebu je založeno na základě povolení podle § 6 zákona č. 274/2001 Sb., jež je veřejnoprávním rozhodnutím. Naproti tomu provozní smlouva je soukromoprávním titulem k nakládání s vodovody a kanalizacemi, jichž se týká. Navrhovatel rovněž nesouhlasí se závěrem krajského soudu, že provozní smlouvu lze nahradit rozhodnutím podle § 22 zákona č. 274/2001 Sb.

[10] Na základě výše uvedených skutečností je navrhovatel přesvědčen, že spor o zaplacení částky 26.558 Kč s příslušenstvím jako náhrady za odstranění poruchového stavu čerpací stanice žalovaného, by měl řešit soud v občanském soudním řízení jako soukromoprávní nárok.

[11] Zvláštní senát se nejprve zabýval otázkou, zda jsou splněny podmínky pro vydání rozhodnutí o kompetenčním sporu, přičemž vycházel z následujících skutečností a úvah:

[12] Podle § 1 odst. 1 zákona č. 131/2002 Sb., se podle tohoto zákona postupuje při kladných nebo záporných kompetenčních sporech o pravomoc nebo věcnou příslušnost (dále jen „pravomoc“) vydat rozhodnutí, jehož stranami jsou: a) soudy a orgány moci výkonné, územní, zájmové nebo profesní samosprávy, b) soudy v občanském soudním řízení a soudy ve správním soudnictví.

[13] Takto vymezené kompetenční spory projednává a rozhoduje zvláštní senát (srov. § 2 odst. 1 zákona č. 131/2002 Sb.). Ten pak rozhodne, kdo je příslušný vydat rozhodnutí ve věci uvedené v návrhu na zahájení řízení (§ 5 odst. 1 téhož zákona).

[14] V nyní rozhodované věci popřel svou pravomoc Okresní soud v Jihlavě i navrhovatel, jedná se proto o negativní kompetenční spor, k jehož projednání je příslušný zvláštní senát podle zákona č. 131/2002 Sb.

[15] Zvláštní senát rozhoduje o kompetenčním sporu podle skutkového a právního stavu ke dni svého rozhodnutí (srov. č. 485/2005 Sb. NSS).

[16] Účelem zákona č. 274/2001 Sb. je prosazení veřejného zájmu na řádném provozování vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu. Zákon tento veřejný zájem výslovně deklaruje (§ 1 odst. 2) a v souladu s tím ukládá vlastníku vodovodu

pokračování

nebo kanalizace povinnost zajistit jejich plynulé a bezpečné provozování (§ 8 odst. 1). Vlastník může zajistit provozování vodovodu nebo kanalizace tak, že uzavře smlouvu o provozování s jinou osobou, s provozovatelem, anebo může vodovod nebo kanalizaci provozovat svým jménem a na vlastní odpovědnost; v takovém případě má vedle práv a povinností, jejichž nositelem je výlučně vlastník, též všechna práva a veškeré povinnosti, které ze zákona plynou provozovateli (§ 8 odst. 2).

[17] Podle § 6 odst. 1 zákona č. 274/2001 Sb. *„osoba, která hodlá provozovat vodovod nebo kanalizaci, požádá krajský úřad o vydání povolení k provozování vodovodu nebo kanalizace“*.

[18] Podle § 9 odst. 9 zákona č. 274/2001 Sb. je *„provozovatel povinen neprodleně odstranit příčinu přerušení nebo omezení dodávky vody nebo odvádění odpadních vod podle odstavce 5 nebo odstavce 6 písm. a) a bezodkladně obnovit dodávku vody nebo odvádění odpadních vod“*.

[19] Osoba, která se stane provozovatelem určitého vodovodu nebo kanalizace (splní předpoklady pro statut jeho provozovatele stanovené v § 2 odst. 4 zákona č. 274/2001 Sb.), je bez dalšího povinna tento vodovod nebo kanalizaci provozovat (9 odst. 1 cit. zákona), tj. provádět veškeré činnosti, kterými se zajišťuje dodávka pitné vody nebo odvádění a čištění odpadních vod (srov. § 2 odst. 3 zákona č. 274/2001 Sb.). Přerušit provoz či jej omezit je oprávněna pouze z důvodů v zákoně taxativně stanovených (§ 9 odst. 5 a 6 cit. zákona). Ustanovení § 9 odst. 1 in fine zákona č. 274/2001 Sb., podle něhož je provozovatel povinen vodovod nebo kanalizaci provozovat mimo jiné též v souladu se smlouvou uzavřenou podle ustanovení § 8 odst. 2, nelze – se zřetelem na účel ustanovení § 9 – chápat tak, že by samotná povinnost provozovat vodovod nebo kanalizaci mohla být smlouvou omezena či jakkoliv podmíněna. (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 9. 2015, sp. zn. 32 Cdo 2713/2013).

[20] Zákon č. 274/2001 Sb. nestanoví povinné obsahové náležitosti provozní smlouvy podle § 8 odst. 2 nebo bližší podmínky jejího uzavření. Je tedy ponecháno na smluvních stranách, jakou formou a v jakém rozsahu svá vzájemná práva a povinnosti upraví. Účinnost provozní smlouvy je ze zákona podmíněna právní mocí rozhodnutí o povolení k provozování (srov. § 6 cit. zákona), neboť provozování bez něj je protiprávní.

[21] Z judikatury plyne, že vzhledem k intenzitě veřejného zájmu je povinnost provozovat kanalizaci stanovena jako povinnost veřejnoprávní, na čemž nic nemění skutečnost, že jedním z předpokladů, jimiž zákon podmiňuje získání statutu provozovatele, není-li jím přímo vlastník, je smlouva soukromého práva, uzavřená s vlastníkem podle ustanovení § 8 odst. 2 věty první zákona č. 274/2001 Sb. (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 9. 2015, sp. zn. 32 Cdo 2713/2013, obdobně též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 5. 2014, čj. 1 As 149/2013 - 50, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 1. 2008, čj. 9 As 52/2007 - 76, nebo rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 4. 4. 2013, čj. 3 A 116/2010 - 53). Tedy vzájemná práva a povinnosti subjektů týkající se provozování vodovodu a kanalizace včetně otázek finančních jsou práva a povinnosti svou povahou soukromoprávní, o kterých, pokud nedojde k dohodě či jejímu nahrazení rozhodnutím správního orgánu (resp. je napadána

správnost takové úpravy) rozhoduje soud v občanském soudním řízení (srov. rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 9. 2013, čj. 30 A 102/2012 - 54).

[22] Podle odborné literatury je pak možné očekávat, že typově bude smluvními stranami preferována tzv. nepojmenovaná smlouva ve smyslu § 1746 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Provozní smlouva totiž zpravidla obsahuje prvky charakteristické pro přenechání věci jinému k užívání a požívání, tedy pachtu, avšak současně obsahuje též specifická práva a povinnosti související s provozováním vodovodu nebo kanalizace (srov. NOHEJL, Lukáš, ŽALUDOVÁ, Ludmila a kol. Zákon o vodovodech a kanalizacích. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 111, nebo RUBEŠ, Pavel. Zákon o vodovodech a kanalizacích: Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X).

[23] Závěry usnesení zvláštního senátu ze dne 25. 2. 2016, čj. Konf 10/2015-11, na něž odkázaly ve svých rozhodnutích okresní i krajský soud, na nyní projednávanou věc nedopadají z důvodů výše uvedených.

[24] Zvláštní senát proto uzavírá, že provozní smlouva podle § 8 odst. 2 zákona č. 274/2001 Sb. je svou povahou smlouvou soukromoprávní, jelikož se nejedná o smlouvu, kterou by se zakládaly, měnily nebo rušily práva a povinnosti v oblasti veřejného práva ve smyslu § 159 odst. 1 spr. ř. (výrok I.).

[25] Zvláštní senát podle § 5 odst. 3 zákona č. 131/2002 Sb. zruší rozhodnutí, kterým strana kompetenčního sporu popřela svou pravomoc o věci rozhodovat, ačkoliv podle rozhodnutí zvláštního senátu je vydání rozhodnutí ve věci uvedené v návrhu na zahájení řízení v její pravomoci. Dalším výrokem proto zvláštní senát zrušil usnesení Okresního soudu v Jihlavě ze dne 4. 9. 2019, čj. 106 C 4/2018 - 131, a usnesení Krajského soudu v Brně – pobočka v Jihlavě ze dne 4. 11. 2020, čj. 72 Co 407/2019 - 159.

[26] Pravomocné rozhodnutí zvláštního senátu je podle § 5 odst. 5 zákona č. 131/2002 Sb. závazné pro strany kompetenčního sporu, účastníky řízení, v němž spor vznikl, pro správní orgány [§ 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] i soudy. Dále tedy bude Okresní soud v Jihlavě pokračovat v řízení o žalobě o zaplacení částky 26.558 Kč s příslušenstvím jako náhrady za odstranění poruchového stavu čerpací stanice žalovaného.

P o u č e n í: Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 13. prosince 2021

JUDr. Michal Mazanec
předseda zvláštního senátu